

# Læreplan i drama og rytmikk for elever med tegnspråk

Fastsatt som forskrift av Kunnskapsdepartementet 15.11.2019

Gjelder fra 01.08.2020

## Om faget

### Fagets relevans og sentrale verdier

Drama og rytmikk er et sentralt fag for skaperkraft, kulturforståelse og identitetsutvikling, der elevene lærer å uttrykke seg gjennom et mangfold av uttrykksformer. Drama og rytmikk skal skape møteplasser der elevene får kjennskap til en lang kulturtradisjon som del av storsamfunnets kulturelle mangfold. Gjennom faget skal elevene utvikle et bredt uttrykksregister som forbereder dem på å delta og utfolde seg på ulike arenaer. Faget skal forberede elevene på et moderne arbeidsliv som stiller krav om praktiske og estetiske ferdigheter, kreativitet og sosial samhandling.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Faget drama og rytmikk vektlegger sammenheng mellom lek, sansing, skapende aktiviteter og kritisk tenkning. Faget skal bidra til at elevene kan ivareta og utvikle sin kulturelle og flerspråklige identitet i inkluderende og mangfoldige fellesskap. Elevene skal få oppleve tilhørighet ved å utfolde seg gjennom ulike kulturelle uttrykk og samhandle med andre. Kunstneriske uttrykksformer gir rom for å ytre seg om samfunnet man lever i. Skaperglede, kreativitet og engasjement er sentrale deler av faget.

### Kjerneelementer

#### Dramatiske uttrykksformer

Elevene skal utforske og eksperimentere med grunnelementer i drama, skape egne dramatiske uttrykk og sette sammen ulike elementer i et dramatisk forløp. Elevene skal kunne ta utgangspunkt i en idé og videreutvikle den gjennom ulike prosesser som planlegging, design og gjennomføring. Skapende arbeid, samspill, samhandling og formidling skal stå sentralt i faget.

#### Rytmske prosesser

Elevene skal bruke rytmiske grunnelementer som puls, rytme, tempo, dynamikk og form og se sammenheng mellom rytme og uttrykk. De skal også kunne reflektere over hvordan ulike rytmer kan påvirke og endre uttrykket, slik at det forsterker de emosjonelle og estetiske opplevelsene. Elevene må kunne gjøre et bevisst valg av rytme i framføringene sine.

#### Estetiske opplevelser

Elevene skal ha et bevisst forhold til de ulike elementene i en framføring, og kunne vurdere helheten i framføringen. Estetiske opplevelser er sentralt i alt de gjør, som bevegelse, scene, rekvisitter, kostyme, kulisser og scenesminke.

De skal bruke praktiske ferdigheter, kreativitet og ulike materialer til å utvikle forståelse av elementenes egenskaper, funksjonalitet og uttrykk gjennom eget skapende arbeid.

## Kulturforståelse

Elevene skal utforske samtidens visuelle kultur og kulturarv, og bruke det som inspirasjon for egen skapende praksis. De skal lære hvordan drama og rytmikk er med på å forme kultur, samfunnsutvikling og identitet. Elevene skal reflektere over hvordan digitaliseringen og globaliseringen påvirker og gjenspeiles i dramatiske og rytmiske uttrykk. Formidling av kultur skal skje gjennom kreative uttrykk, kunst og kulturelle innspill.

## Tverrfaglige temaer

### Folkehelse og livsmestring

I drama og rytmikk handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å legge til rette for at elevene utvikler et positivt selvbilde og en trygg identitet på bakgrunn av egen kultur og eget språk. Faget fremmer god psykisk og fysisk helse gjennom aktivitet og utforsking av ideer, følelser og meninger i dialog med andre. Faget legger vekt på mellommenneskelige relasjoner og gir verktøy for å kunne bygge og styrke relasjoner. Dette innebærer også at elevene skal kunne sette egne grenser og respektere andres.

### Demokrati og medborgerskap

I drama og rytmikk handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene utvikler kunnskaper og kulturelle ferdigheter, noe som er med på å utvikle toleranse for andre og forståelse av hva det innebærer å være medborger. Deltakelse i samfunnet og demokratiske prosesser forutsetter at den enkelte kan samhandle med andre. Faget gir kunnskap om det visuelle språkets makt til å påvirke våre meninger, hvordan vi oppfatter andre og hvordan andre oppfatter oss. Det visuelle språket gir verktøy for kommunikasjon på tvers av kulturer. Kunstneriske uttrykksformer gir rom for å ytre seg om samfunnet man lever i.

## Grunnleggende ferdigheter

### Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i drama og rytmikk er å kunne kommunisere med andre i ulike situasjoner og å kunne bruke språk i egne kulturelle uttrykk. Det innebærer at elevene skal kunne formidle opplevelser og refleksjoner på ulike måter og være bevisst på hvordan ulike språklige virkemidler kan påvirke formidlingen. Framføringer forutsetter evne til å være i dialog med andre,

oppfatte, samhandle og gi konstruktiv kritikk. Utviklingen av muntlige ferdigheter i faget går fra å gi uttrykk for egne opplevelser og meninger til å reflektere over og drøfte komplekse temaer.

### Å kunne skrive

Å kunne skrive i drama og rytmikk er å kunne planlegge, utforme, produsere og bearbeide tekster tilpasset ulike formål og mottakere. Det innebærer å kunne ta utgangspunkt i et skriftlig format og gjøre det om til en visuell framstilling og å ta i bruk grafisk notasjon. Det innebærer også å kunne eksperimentere med sjangre. Utviklingen av å kunne skrive i faget går fra å kunne planlegge og beskrive ulike uttrykk, til å kunne utvikle manus og grafiske notasjoner og skrive tekster i ulike sjangre.

### Å kunne lese

Å kunne lese i drama og rytmikk er å kunne lese og forstå ulike tekster i ulike sjangre. Tolkning og analyse av tekster og bilder er viktig for å forstå estetiske uttrykksformer. Det innebærer å avlese tegn og symboler knyttet til drama og rytmikk. Utviklingen av å kunne lese i faget går fra å kunne utforske og forstå generell informasjon til å kunne analysere og forstå fagbegreper og grafisk notasjon.

### Å kunne regne

Å kunne regne i drama og rytmikk er å forholde seg til rytmer, takt, akter, symmetri og form. Det innebærer å utforske, skape og gjøre bruk av mønstre og strukturer, og varierte kombinasjoner av disse gjennom bevegelse. Det handler også om å kunne se samspillet mellom ulike elementer og beregne hvordan de vil påvirke hverandre. Utviklingen i å kunne regne i faget går fra å kunne lage, utøve og beskrive enkle mønstre og strukturer, og gjøre enkle beregninger av tid og rom, til en dypere kroppslig og kognitiv forståelse av presisjon og kompleksitet knyttet til rytme, takt, mønstre og strukturer, tid og rom.

### Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i drama og rytmikk er å kunne bruke digitale verktøy og medier til å finne, oppleve og skape ulike kulturelle uttrykk. Ulike digitale verktøy brukes i både dramatisk og rytmisk skaping og til opptak og bearbeiding av bilde, lys og lyd. Digitale ferdigheter innebærer også å følge regler for opphavsrett og å utvise nettetikk. Utviklingen av digitale ferdigheter i faget går fra å kunne utforske og sammenligne digitale hjelpemidler til å kunne bruke digitale verktøy og teknologi strategisk og variert for å oppnå hensiktsmessige og kreative uttrykk. Utviklingen innebærer også å i stadig større grad kunne utøve god dømmekraft og bidra til ansvarlig samhandling.

## Kompetansemål og vurdering

### Kompetansemål og vurdering 2. trinn

#### Kompetansemål etter 2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske ulike teateruttrykk gjennom lek og dramatisering
- beskrive opplevelser gjennom språk og bevegelse
- utforske og leke med kroppsspråk, mimikk og håndformer
- beskrive og samtale om kreativ bruk av tegnspråk
- gjennomføre og presentere dans, samspill og visualisert sang
- utforske og bruke kostymer og rekvisitter
- leke med og presentere rytmeuttrykk i ulike tempo
- utforske noen instrumenter og bruke dem til lek og aktiviteter

#### Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i drama og rytmikk på 1. og 2. trinn når de utforsker ulike uttrykk og bruker rytme og dramatiske elementer i lek og bevegelser.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får være aktive deltakere, og ved at de får oppleve mestring gjennom å være i bevegelse, leke og bruke sansene sine. Læreren skal være i dialog med elevene om deres utvikling i drama og rytmikk. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i å formidle egne opplevelser og erfaringer gjennom ulike uttrykksformer og aktiviteter.

### Kompetansemål og vurdering 4. trinn

#### Kompetansemål etter 4. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske og beskrive noen dramatiske grunnelementer
- dramatisere enkle handlingsforløp alene og sammen med andre
- utforske og sammenligne digitale verktøy og bruke dem i dramatiske uttrykksformer og rytmiske prosesser

- improvisere ulike former for bevegelse til ulike rytmer og aktiviteter
- utvikle og presentere kreativ bruk av tegnspråk, tegnspråkpoesi, visualisert sang og rytmeinstrumenter i enkle samspill
- utvikle og bruke enkle kostymer og rekvisitter
- utforske og sammenligne ulike former for kulisser
- utforske og sammenligne ulike sjangre og virkemidler i tegnspråkpoesi fra både Norge og andre land
- analysere og drøfte norske, samiske og andre kulturers uttrykksformer
- drøfte bruksområder for instrumenter og bruke grunnleggende fagbegreper knyttet til temaet

## Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i drama og rytmikk på 3. og 4. trinn når de presenterer ulike uttrykk der de viser forståelse av og bruker ulike dramatiske, rytmiske og estetiske elementer. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de utforsker og eksperimenterer med ulike kulturelle og språklige uttrykk.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får eksperimentere, og bruke fantasi og kreativitet. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i faget. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke rådene for å utvikle kompetansen sin i å bruke bevegelse og språk til å skape dramatiske og rytmiske uttrykksformer.

## Kompetansemål og vurdering 7. trinn

### Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- improvisere med kroppsbevegelser og kreativ bruk av visual vernacular for å skape kunstneriske uttrykk
- presentere egne ideer, tanker og følelser gjennom bevegelser, rytme og dans både individuelt og i gruppe
- undersøke hvordan kjønn, kjønnsroller og seksualitet fremstilles i musikk og dans i det offentlige rom, og skape uttrykk som utfordrer stereotypier
- utforske og bruke ulike former for skrevne tekster som utgangspunkt for visuelle uttrykk som tegnspråkpoesi, dans og drama

- kunne overføre bevegelse og handling til et skriftlig format i form av tekst og grafisk notasjon
- kunne reflektere over og bruke fagbegreper om hvordan bruk av instrumenter kan påvirke dramatiske forløp
- bruke digitale verktøy i arbeid med egne og andres framføringer
- utvikle og bruke enkle kulisser, rekvisitter og kostymer til riktige formål og utforske forskjellige lysteknikker
- drøfte særtrekk ved tegnspråkteater og tegnspråkpoesi, og sammenligne det med ulike kunstuttrykk fra andre kulturer, inkludert samisk kultur
- reflektere over hvordan kulturelle uttrykk kan spille ulike roller for utvikling av individers og gruppers identitet

## Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i drama og rytmikk på 5., 6. og 7. trinn når de benytter seg av ulike virkemidler og verktøy for å støtte eget skapende arbeid. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de reflekterer over eget skapende arbeid i sammenheng med samfunn, historie og kultur, og når de bruker kunnskaper om ulike teoretiske aspekter i det dramatiske og rytmiske forløp.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får eksperimentere og bruke fantasi og kreativitet. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i faget. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen til å utvikle kompetansen sin i å omforme inntrykk av ulike karakterer til helhetlige dramatiske og rytmiske uttrykk.

## Kompetansemål og vurdering 10. trinn

### Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke grunnelementer i drama og utvikle egne spill ved å skrive manus med dialog og sceneanvisninger
- improvisere ut fra tekst og visuelt materiale for å utvikle egne uttrykk
- utvikle og presentere tegnspråkpoesi og gjøre rede for og begrunne valg av sjangre og virkemidler
- bruke relevante faglige begreper i presentasjon av et selvvalgt arbeid innenfor drama og rytmikk

- bruke digitalt opptaksutstyr, rytmiske instrumenter og lysteknikk i egne oppsetninger
- utvikle egne danseuttrykk med utgangspunkt i visuelle og rytmiske inntrykk fra egen kultur, samisk kultur og internasjonal kultur
- utvikle og bruke kostymer, rekvisitter og kulisser som passer til formålet
- drøfte og reflektere rundt teater, film og musikk som kunst og kulturelle uttrykk og som underholdnings- og forbruksvare
- utforske og reflektere over hvordan teater, film og musikk gjenspeiler trekk ved samfunnsutvikling og ungdomskultur, og hvordan dette kan komme til uttrykk gjennom ulike kulturelle uttrykksformer
- utforske og drøfte musikken og dansens betydning i samfunnet og etiske problemstillinger knyttet til musikalske yringer og musikkulturer

## Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i drama og rytmikk på 8., 9. og 10. trinn når de får anledning til å planlegge, gjennomføre og vurdere eget skapende arbeid og egen kreative prosess. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de samtaler om og gir og får tilbakemeldinger på ulike dramatiske og rytmiske uttrykk.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom at elevene får eksperimentere, får bruke fantasi og kreativitet og får arbeide systematisk med å utvikle et produkt fra idé til ferdig resultat. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i faget. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i å bruke og sette sammen ulike elementer på en formålstjenlig måte og skape egne helhetlige uttrykk.

## Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i drama og rytmikk ved avslutningen av opplæringen etter 10. trinn. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter, som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i drama og rytmikk basert på kompetansen eleven har vist når eleven planlegger, gjennomfører og vurderer eget skapende arbeid.



## **Vurderingsordning**

### **Standpunktvurdering**

10. trinn: Elevene skal ha én standpunktarakter.

### **Eksamen for elever**

10. trinn: Eleven har ikke eksamen.